

Udvalgt og kommenteret litteratur om børn og musik

Estrid Heerup: »Musikken – en del af barnet«. Gyldendal, 1980. (Følgende er uddrag af Sven Møller Kristensens omtale af bogen i Information 26.6.80).

»På grundlag af en akademisk opgave, en kritisk rapport om den nyere forskning i børns musikalske evner og udvikling, giver Estrid Heerup her en lige så kyndig som tiltrængt orientering i de pædagogiske problemer, der er forbundet med den musikalske opdragelse. ... Sang og musik skulle efter loven og forskrifterne regnes til de »kreative« fag, men er i virkeligheden – som Estrid Heerup siger i sit forord – et af de mindst kreative eller skabende fag i skolen. Undervisningen går mest ud på at reproducere (dvs. indlæring af den forhåndenværende »sangskat«) eller at lytte til voksenmusik, og den er i folkeskolen »domineret af medierne, den kommercielle musikindustri og skolemusikalieindustrien«. ... Bogens titel rammer en central sandhed: musikken er en del af barnet, ikke en ting eller evne for sig, men indgår som et element i den totalfunktion som i hvert fald de mindre børn udviser og som bl.a. udtrykkes i en helhed af sprog, musik og bevægelse, en organisk forbindelse. ... Bogens forstedel er så langt den vigtigste. Den kortere anden del handler om, hvordan forskellige teoretikere og skoler har forsøgt at udvikle en musikopdragelse i overensstemmelse med barnets natur. Der gås specielt ind på Carl Orffs arbejde, som vurderes højt, men det bliver fremhævet, at hans disciple ikke synes at have forstået hans grundprincipper.«

Bogen vil senere blive anmeldt i Modspil.

Jørgen Pauli Jensen: »Musikkens psykologi og sociologi«. Munksgård, 1977.

Denne bog er et af J. P. Jensens bidrag til en udvidelse af den traditionelle musikforskning til også at indeholde en kritisk – videnskabelig musikpsykologi, –sociologi og –pædagogik. Efter bogens første del, som er et forsøg på at indplacere musik i flere forskellige videnskabsteoretiske retninger, følger bogens hovedafdeling om børn og unges musikalske udvikling og socialisation. På baggrund af sin solide udviklingspsykologiske viden skildrer forfatteren, hvilken rolle musik spiller for barnet især i dets allerførste leveår. Bogen munder ud i nogle udviklingsteoretiske overvejelser, som bl.a. stiller spørgsmålene: Hvad er kreativitet? Hvad er musikalitet? Nogle spørgsmål der i høj grad problematiserer en traditionel holdning til hvilken slags musikalitet det er vi ønsker.

Bertil Sundin: »Børns musikalske udvikling«. Børn og Unge, 1980.

Bogen er en lettere revideret udgave af »Barnets musikalska värld« (Liber Läromedel, 1977). Revideringen har i første omgang haft til hensigt at orientere bogen mere mod børnehavepædagoger, musikpædagoger og studerende inden for førskoleundervisningen. Karakteristisk er da også en nedbrydning af det tidligere akademiske sprog, at de fleste kapitler afsluttes med litteraturforslag til videre læsning, samt et slutord som er direkte henvendt til de børnehavepædagoger, som måtte formodes at bruge bogen.

Med udgangspunkt i nogle musikpsykologiske og –sociologiske betragtninger gør Sundin en del ud af barnets almene udviklingsproces (bygger her bl.a. på Piaget). Herefter følger en grundig og saglig redegørelse for børns musikalske udvikling og børns musikalske skaben. De sidste kapitler tager i højere grad sigte på at beskrive og vurdere forskellige musikpædagogiske retninger, og klarkægge, hvilke ærinder disse systemer har haft i musikkens tjeneste.

Vibeke Gøtzsche: »Opdragelse, familie og arbejde«. Gyldendal, 1979.

(Fra bogens omslag) »Opdragelse, familie og arbejde«, er en bog om den livslange påvirknings- og opdragelsesproces, som bl.a. finder sted i familien og på arbejdet.

Selv om disse socialiseringsprocesser foregår mellem mennesker, er de også påvirkede af en lang række mindre gennemskuelige forhold, som har at gøre med vores arbejds- og livsbetingelser iøvrigt. Det kan f.eks. være de vilkår som familien eksisterer under idag eller de mere eller mindre fastlagte roller for manden, kvinden og barnet i familien. Men det kan også være de mere abstrakte forhold, som er affødt af det at være afhængig af en løn, ligesom af de konkrete vilkår som forskellige former for arbejde foregår under. Endelig kan det ikke være det ikke at have noget arbejde overhovedet – at være arbejdsløs.

Men netop fordi de ydre betingelser spiller så stor en rolle for vores måde at tænke og handle på, inddrages sociologiske og historiske forklaringer undervejs i teksten.

Bogen sigter på at være tværfagligt orienteret, og henvender sig til studerende på seminarier, højskoler og universiteter samt voksne som skal beskæftige sig teoretisk med dette område.«

Erik Sigsgaard: »Om børn og deres virkelighed«. Hans Reitzels Forlag, 1979

I bogens forord siger Erik Sigsgaard bl.a.: »Historie er spændende. Ikke så meget, hvis fyrster, årstal og krige spiller hovedrollen, mere hvis den handler om almindelige menneskers – vores – levevilkår gennem tiderne. Historien beskriver sammenhænge, som også vi indgår i. Kender vi ikke de sammenhænge, gribes vi nemmere af en følelse af rodløshed, meningsløshed og håbløshed. Kender vi dem, er vi sværere at løbe om hjørner med, og vi kan bedre finde ud af, hvad der skal gøres, for at vores fælles liv kan blive bedre.«

Som også forordet siger, har Sigsgaards motto været: »Historien er vores, og historien skal bruges«. I en gennemgang af samfundsforholdene og levevilkårene i de sidste 300 år, som ikke mindst beskriver mennesker og forhold som traditionel historieskrivning ikke har beskæftiget sig med, behandles på en meget spændende og medrivende måde de problemer, som især børn har haft (og har) at slås med. Sigsgaard anvender på forbilledlig vis bogmediet, og fortjener næsten alene på grund af sin utraditionelle, men meget vedkommende skrivemåde og stofdisponering at blive brugt af en stor læzerskare. At indholdet så også er særdeles interessant, forringer naturligvis ikke bogen.

Desuden kan anbefales:

Leo Andersen & Katrin Hjort: »Den danske folkeskoles udvikling frem til 1958«. Fagtryk nr. 22, 1975.

Anne Lise Andreasen, m.fl.: »Børnemarked«. Borgen, 1976.

Birgitte Diderichsen: »Den 0–3 årige samfundsborger«. Hans Reitzels Forlag, 1976.

Kaj Himmelstrup: »Lille skole – hvad nu?«. Lindhardt & Ringhof, 1972.

Anna Poulsen: »Børnebogen som socialisationsfaktor«. Medusa, 1978.

D. Richter & J. Merkel: »Eventyr, fantasi og social indlæring«. GMT, 1977.

Per Schultz (red.): »Børn, radio og TV«. Kulturministeriet, 1979.

Søren Schmidt: »Pædagogik og barndom«.

Tidsskrifter

Bixen (se index, udgivet 1979).

Børn og Unge (se index over musikartikler i nr 36, 1980)

Pres nr. 1–2, 1974. (artikel af Poul Nesgård)

Uddannelse nr. 1, 1973.

Specialeopgaver

Hans Aarup & Eigil Leander Laursen & Erik Heiberg Lyhne: »Børn, musik – medier, pædagogik«. Århus, 1980.

Egon Kristensen: »Musikfaget i folkeskolen«. Århus, 1908.

Connie Koch: Speciale om musikterapi. Århus, 1980.

Preben Juhl Nielsen: »Alternative børneplader?« – En analyse af Bjarne Jes Hansens børnepladeproduktion. Århus, 1980.

Kontakt til specialeforfattere kan formidles gennem: Musikvidenskabeligt Institut, Universitetsparken 220, 8000 Århus C.

Vigtige børneplader – Et udvalg

A. Plader omtalt i dette nummer

Flyt dig! Diverse kunstnere. Genlyd GENLP 115

Bjarne Jes Hansen:

Sange for børn og andre mennesker vol 2. Demos 34

Sange for børn og andre mennesker vol 3. – Dig og mig og alle os. Genlyd GENLP 110

Povl Kjøller:

Kaj og Andrea. Metronome HLP 10551

Kender du det? Metronome HLP 7777

Musiklabyrinten. Metronome HLP 10561

– og andre børnesange. Metronome PP 10545.

Skal vi synge sammen. Exlibris 15005.

Vil du med i skoven? Metronome HLP 10550.

Lottekærså:

Jeg har set det hele selv. Mascot MALP 101.

Røde lue:

Sange for børn og andre mennesker vol 1. – Se dig godt omkring. Demos 15.

Trille:

Dit og dat og andre børnesange. Metronome HLP 10557.

Ejgil. Metronome MELP 605.

Fra Engeland til Skotland og en masse andre børnesange. Mascot MALP 12.

Goda', Goda'. Columbia E 062–38060.

Hele min familie. Columbia E 052–38080.

Trille synger Sørenes sange. Abra Cadabra ABC 108.

Flyv lille påfugl. Crow Records/Kragen. LP/MC (udkommer ca. 1.10.80)

Denne plade, som udgives af Dansk Folkemindesamling og som ledsages af et kommentarhæfte, er tænkt som »et signalment af børnenes musikkultur«. Det er optagelser af børns egne, traditionelle sange, – sange, som er blevet til uden eller i opposition til voksnes indblanding. Det er sange, som er knyttet til børns samvær og leg, og de er derfor for de flestes vedkommende optaget »on location«: i skolegården, på fritidshjemmet, i børnehaven, under fastelavnsraslen osv. Kommentarhæftet, som er udarbejdet af Svend Nielsen fra Dansk Folkemindesamling, rummer udover samtlige tekster og melodier en omfattende beskrivelse af den traditionelle sang blandt børn.

B. Øvrige plader

Dette er ikke en samlet liste, men et udvalg af de »progressive« plader, der er lavet for børn. I øvrigt har bibliotekerne et katalog over alle børneplader, der er tilbudt dem i årene 1968–79.

Vesterbro Ungdomsgård:

Vi lever på vesterbro. Melody 2453025.

Katte Jammerrock. Polydor 2444048.

Hjerteblod. Polydor 2444058.

Kartoffelfolket. Polydor 2444068.

Til Dig. Metronome MELP 626.

Børn fra Roholmskolen:

Midt i en skolemad. EMI 6C 038–39226 (findes også som bog).

Palle Windfeldt Schmidt:

Skoleroock. LJ Music LJ 2516.

Parkering Forbudt. :

Parkering Forbudt. Medley MdLP 6014

Skru Ned. Medley Mds 139 (single)

Eddie Lühje, Bar'RockKoret og Lines Lyst:

Vi gider ikke lege med dig. Populærmusik LP PM 1817.

Unge fra Ellegårdsskolen i Ballerup:

Tandrock. Metronome BP 7780.